

Oppgaver til strafferettskursene våren 2018

Kurset tar utgangspunkt i at kursleder og studentene sammen skal løse oppgaver knyttet til sentrale temaer innenfor strafferetten. Studentene må forberede svar på oppgavene forut for den enkelte kursdagen. Det forutsettes at studentene deltar aktivt i diskusjonen av de problemstillingene oppgavene reiser.

Samtlige oppgaver skal løses etter straffeloven 2005.

Tematisk oversikt over kurset:

Kursdag 1:	Legalitetsprinsippet, kausalitet
Kursdag 2:	Objektive straffrihetsgrunner
Kursdag 3:	Skyld, faktisk villfarelse
Kursdag 4:	Tilregnelighet, rus og straffansvar, rettsuvitenhet
Kursdag 5:	Forsøk
Kursdag 6:	Medvirkning
Kursdag 7:	Volds- og seksuallovbrudd
Kursdag 8:	Vinnings- og narkotikalovbrudd
Kursdag 9:	Økonomisk kriminalitet

Kursdag 1: Kursdag 1: Legalitetsprinsippet, unnlater, kausalitet

Oppgave 1

En julikveld 2016 kjørte Petter L. sin 14 fot fritidsbåt fra sin hytte mot Lillestrand, men endte på grunn av feilnavigering i stedet opp i nærheten av Lilleøy. Da Petter nærmet seg Lilleøy, så hørte han plutselig en kraftig «bankelyd» fra motoren og like etter stanset den. Båten mistet all fremdrift og det viste seg at motorens ene sylinder hadde blitt ødelagt. Motoren kunne ikke lenger brukes og båten begynte å drive. Petter ringte politiet og ba om hjelp. Mens han ventet på hjelp, så begynte han å nippe akevitt fra en flaske han hadde med seg. Én og en halv time senere ble han plukket opp av redningsskøyten. Blodprøven som ble tatt viste 2,16 i promille.

Tiltale ble tatt ut etter fritids- og småbåtloven § 33. Kan bestemmelsen tolkes slik at Petter kan dømmes?

Oppgave 2

Statsadvokat Lars Holm ved Trangvik statsadvokatembeter var under studietiden blitt etterforsket for overgrep mot barn under 14 år, samt for nedlasting av barnepornografi fra internett. Saken ble imidlertid henlagt på grunn av bevisets stilling. Holm spesialiserte seg siden på forbrytelser mot sedeligheten og i særdeleshet overgrep mot barn. I medarbeidersamtale med sin leder, førstestatsadvokat Peder Ås, forteller Lars Holm at det var så fint å være statsadvokat med ansvar for sedelighetssaker, da han så lett fikk tilgang på barnepornografi, og at han pleide å kose seg med overgrepbilder i time etter time på kontoret flere kvelder i uken.

Det ble tatt ut tiltale mot statsadvokat Holm etter straffeloven § 311. Kan Holm straffes?

Oppgave 3

Øystein kjører en mørk høstdag på Gamle Lilleviksveien mot Lillevik. Fartsgrensen er 60 km/t men han kjører 70 km/t. Plutselig kommer syklisten Thor i høy fart ut på et gangfelt foran bilen og de kolliderer. Thor blir alvorlig skadet og bevisstløs. Øystein har dårlig tid og han velger å fortsette sin reise, ettersom han tenker at noen sikkert har sett ulykken og ringer etter hjelp da veien er trafikkert. Thor blir kort deretter funnet og ambulanse tilkalles.

Thor blir så transportert til sykehus. Ribbeinene er brudd og det finnes risiko for at noen av de indre organene kan bli skadet. Thor må derfor opereres. Den opererende kirurgen Erik er

relativt uerfaren og i tillegg under sterk tidspress. Av en feiltakelse blir bukspyttkjertelen punktert. Det oppstår kort deretter en alvorlig inflammasjon, og som en følge av denne dør Thor på sykehuset.

Hvem har forvoldt Thors død?

Oppgave 4

a) Peder promenerer på fortauet fremfor et fyra etasjer høyt boligblokk. Plutselig faller en stor isbit og treffer ham i hodet med den konsekvens at Peder dør. Det viser seg at snø og is ikke har blitt fjernet fra taket til boligblokket. Styret i boligblokken har riktignok avtalt med firma A om vedlikehold av bygningen, men ansvaret for å fjerne is og snø fra taket var imidlertid ikke klart inntatt i avtalen.

Kan noen holdes ansvarlig for Peders død?

b) Erik og hans kone Beate er ivrige å gå i badstue. En fredagskveld etter en del drikking, særlig for Erik, vill Erik gå i den fine stokkbadstuen han har bygget seg i hagen. Beate blir med. Erik fortsetter å drikke i badstuen og blir stadig mer beruset. Etter at Beate er ferdig sitter Erik igjen i badstuen, men då på den lavere benken. Han sier at han kommer sitte kvar en stund. Beate går in i huset for å hente en brus, men da hun kommer tilbake har ytterdøren til badstubygget gått i lås. Hun banker på men får ikke noe svar. Beate legger seg på sofaen i huset en stund mens hun venter på at Erik kommer ut. Klokken er da 2230. Da hun vakner igjen er klokken 0630, og Erik har fortsatt ikke kommet tilbake. Hun får heller ikke noe svar fra badstuen. Hun knuser da vinduet og får opp døren. Inne i badstuen ligger Erik livløs på den lavere benken. Det viser seg etterpå at Erik sluknet i badstuen på grunn av sin rus og døde under natten som følge av heteslag.

Kan Beate tiltales for at ha forvoldt Eriks død av unnlatelse (strl. § 281) eller for hensettelse i hjelpeløs tilstand (strl. § 288)?

Oppgave 5

Peder Ås jobben som sykepleier på Rusklinikken AS, et avvenningssted for alkoholikere, narkomane og sukkeravhengige. Det er et krav for å jobbe på rusklinikken at man selv er tidligere alkoholiker, narkoman eller sukkeravhengig. Peder var tidligere heroinavhengig.

En dag får Rusklinikken inn en mann som er svært ruset på diverse narkotiske midler, og som har en pose med syntetisk heroin i lommen. Det var Ås som identifiserte pulveret som

heroin ved å smake på en ørliten mengde, og han kjente umiddelbart suget etter stoff melde seg ta tungen fikk kontakt med pulveret.

Hendelsesalternativ A:

Ås kontaktet politiet og ba dem om å hente pulveret. Politibetjent Hans Tastad ankom og ba om å få den nylige pasientens personalia. Ås avviste dette og henviste til taushetsplikten. Tastad ba så om å få utlevert posen med narkotika, slik at politiet kunne fingeravtrykks- og DNA-teste den og holde resultatet opp mot sine databaser. Ås gikk da for å hente posen. Etter fem minutter kom han tilbake med stoffet. Han hadde da byttet ut den blanke fryseposen med en sort hundepose. Ås fortalte politibetjenten at en pose til «oppsamling av dritt var mest egnet for en drittsekk som Tastad», samt at var det heller ingen biologiske spor tilbake. Den opprinnelige posen hadde Ås skylt ned i toalettet.

Ås ble tiltalt for 1) bruk av heroin, jf. legemiddeloven § 24 jf. § 31, 2) bevispåvirkning etter straffeloven § 160 første ledd, og 3) forulemping av offentlig tjenestemann, jf. straffeloven § 156 tredje ledd. Kan Peder straffes?

Hendelsesalternativ B:

Ås bestemte seg for å levere pulveret selv. Han tok taxi til Trangvik politistasjon. På vei ut av drosjen ble han stanset og ransaket av politiet (som hadde mottatt narkotikatips fra en annen ansatt ved Rusklinikken), som fant pulveret. Ås ble tiltalt for besittelse av narkotika, jf. legemiddeloven § 24 jf. § 31. Kan han straffes?

Hendelsesalternativ C:

Ås bestemte seg for å levere pulveret selv. På vei til politistasjonen ble han oppringt av ektefellen som fortalte at deres felles datter hadde begått selvmord på kjøkkenet hjemme, til småsøsknenes fortvilelse. Ås bestemte seg for å reise hjem for å trøste familien, for deretter å levere posen neste dag. På natten våknet han dypt fortvilet over tapet av datteren og familiens situasjon, og han bestemte seg for å sette et skudd med heroin fra posen. Mens han lå slik i sengen sin og fantaserte om et skudd, ble han vekket av en politiransaking i huset (utløst av et narkotikatips fra en ansatt ved Rusklinikken). Politiet fant heroinen i Ås sin ryggsekk, og tiltalte Ås for både besittelse og forsøk på bruk av narkotika, jf. legemiddeloven § 24 jf. § 31. Kan Ås straffes?

Kursdag 2: Objektive straffrihetsgrunner

Oppgave 1

Albert, en ivrig fotograf, kommer til Lilleviks badestrand tidlig en vårdag for å fotografere. På stranden finnes allerede to personer som har to hunder med seg som løper fritt uten bånd. Den ene hunden kommer springende mot Albert, som er litt redd for hunder, mens han står på trappen som leder ned til stranden. Hunden ble kalt tilbake, men Albert oppfordrede likevel eierne å holde hundene i bånd. Ettersom det var båndtvang i Lillevik tenkte han at han nok bør dokumentere dette med kameraet sitt for en eventuell senere anmeldelse. Den ene hundeeieren, Erik, ble sint av Alberts kritikk og gikk opp for trappen mot Albert sammen med hunden i kort bånd og tog tak i kameraet som Albert filmet med. Albert forsøkte komme seg fri, men da han ikke klarte det så dyttet han til sist Erik i skulderen. Som en følge av dette mistet Erik fotfestet og falt nedfor trappen. Trappen var av betong og avstanden fra stedet han falt ned til bakken var ca. 1 meter. Som en følge av fallet fikk Erik brudd på fjerde og femte finger på høyre hånd og i tillegg kraftig smerte i venstre kne. Dette innebar ikke bare at han ikke kunne gå ordentlig på 8 måneder, men også at han ikke lenger kunne spille gitar, som var hans store pasjon i livet.

Kan Albert straffes?

Oppgave 2

Erika var ute på byen i Lillevik en lørdag kveld med sine tre venner. På lokale nattklubben ble hun og vennene sine kjent med en kjekk guttegjeng. Da klubben stengte inviterte en av dem, Erik, jentene med på nachspiel til hans hus som lå 20 km utenfor Lillevik. To av vennene dro ikke med, men Erika og den ene venninnen tenkte at festen jo ikke kunne ta slutt allerede når klubben stengte. I Eriks hus fortsatte festen i full fart. Erika sovnet etter hvert med klærne på i en seng, men våknet av at Erik lå bak henne og befølte henne utenpå klærne, blant annet på brystene. Hun ropte nei og prøvde å komme seg løs. Erik ble sint, holdt henne fast og fortsatte å beføle henne. Erika fryktet at hun ville bli voldtatt. For å komme seg unna sa hun at hun måtte på toalettet, og Erik lot henne gå. Da hun kom ut, fant hun stuen tom og så verken sin venninne eller andre som hadde vært med på nachspielet tidligere på kvelden. Hun grep så en bilnøkkel som lå på stuebordet og løp ut. Der tok hun en bil som stod parkert og kjørte av gårde. Hun kjørte hele veien til Lillevik og i sin forskrekkelse over det som hadde skjedd kjørte hun en god del over fartsgrensen for å komme seg unna. På veien fantes et fartskamera som registrerte 95 km/t på en strekning med 60 km/t tillatt hastighet. I tillegg hadde Erika drukket en god del alkohol. Da Erika ble stoppet av en politipatrulje ved bygrensen til Lillevik viste alkometertesten 0,6 promille.

Tiltale ble tatt ut etter strl. § 342 om brukstyveri av motorvogn og etter vegtrafikkloven § 31 jf. 22 1.ledd og § 6. Erika innvendte at hun jo handlet i nød som en følge av det seksuelle overgrep. Gjør en rettslig vurdering.

Oppgave 3

Lars hadde kjøpt en bil på avbetaling fra en bekjent, Erik. Han hadde imidlertid fått en del økonomiske problemer på siste tiden og hadde vansker med å betale avdragene etter avtalen. Initialt viste Erik viss fleksibilitet, han var jo kjent med at det ikke alltid er så lett å tag i penger, men etter at avdragene var misligholdt under flere måneder, og Lars ikke hadde betalt mer enn 30% av den avtalte prisen, så krevde han å få bilen tilbakelevert fra Lars. Dette ville imidlertid ikke Lars gå med på. Etter et tag ble Erik lei på å forhandle med Lars og han åkte derfor hjem til Lars for å hente bilen. Han hadde nemlig beholdt en ekstra nøkkel frem til at betalingen var fullført. Når Erik var på vei in i bilen, så kom Lars rusende og forsøkte hindre ham. Erik dyttet da til Lars slik at han falt, satt seg deretter i bilen og kjørte i vei.

Erik ble politianmeldt og satt under tiltale etter strl. § 271 og § 342. Selv innvendte han at han rett til selvtekt. Gjør en rettslig vurdering.

Oppgave 4

Peder steller i hagen. Som selskap har han en liten, trofast blandingshund som heter Kjøter'n. Plutselig kommer naboens rottweiler ved navn Lasse løpende inn i hagen og rett bort til Kjøter'n. Lasse biter seg fast i strupen på Kjøter'n slik at det bare unnslipper noen gurglelyder. Peder er forferdet. Han har imidlertid et spett i hendene som han slår Lasse i hodet med, hvorpå Lasses hode sprekker og hunden dør umiddelbart. Eieren til Lasse anmelder Peder for skadeverk, jf. straffeloven § 351.

Kan Peder straffes?

Oppgave 5

Malik spør Eivind om han er interessert i å bokse med ham. Eivind svarer ja. Umiddelbart etterpå gir Malik, til Eivinds store forbauselse, Eivind et hardt slag i ansiktet. En konsekvens av dette er to frakturer i Eivinds kjevebein og permanent redusert hørsel på høyre øre. Kan Malik straffes etter strl. § 273?

Kursdag 3: Subjektiv skyld, faktisk villfarelse

Oppgave 1

Pedro Asejano var en arbeidsløs trailersjåfør, bosatt nord i Spania. En dag ble han kontaktet av en tidligere arbeidskollega som nå drev sitt eget transportfirma, og ble spurt om han var villig til å påta seg et enkeltstående transportoppdrag. Jobben, fikk han opplyst, var å kjøre en lastebil med «hobbyprodukter» fra Spania til Norge.

Betalingen var en god del bedre enn hva Pedro var vant med, og han mistenkte at ikke alt han skulle frakte var lovlige varer. Pedro tenkte at det kanskje var tale om et større parti med hasj. Han hadde imidlertid sårt behov for penger til husleien, og tenkte at så fikk være om det var hasj han skulle frakte. Han håpet imidlertid det ikke var tale om sterkere stoffer, selv om det nok også var en mulighet. Da han fikk overlevert lastebilen, unnlot han bevisst å undersøke lasten, idet han tenkte «det er best ikke å vite».

a) Lastebilen ble stanset og kontrollert av tollerne i Norge. Det ble funnet 90 kilo hasj. Kan Pedro straffes for overtredelse av straffeloven § 232 andre ledd første punktum? Legg til grunn at 90 kilo hasj er «en meget betydelig mengde» i bestemmelsens forstand.

b) Sett at det i stedet ble funnet 760 gram heroin. Kan retten domfelle for overtredelse av straffeloven § 232 andre ledd første punktum, og ved straffutmålingen legge til grunn at Pedros forsett omfattet heroin? Legg til grunn at 760 gram heroin er «en meget betydelig mengde» i bestemmelsens forstand.

c) Sett at bilen i stedet var lastet med elektronikkprodukter som viste seg å være tyvegods. Hva, om noe, kan Pedro straffes for?

Oppgave 2

En sen lørdagskveld oppsto det en uoverensstemmelse mellom Peder Ås og Lars Holm mens de sto i kø på den lokale kebabkiosken. Peder slo Lars hardt i ansiktet, slik at han brakk nesen. Lars falt bakover og slo hodet hardt i gulvet. Han døde samme kveld av kraniebrudd. Peder ble tiltalt for overtredelse av straffeloven § 274.

Under rettssaken gjorde forsvareren gjeldende at Peder ikke hadde utvist nødvendig skyld til å kunne holdes ansvarlig for verken nesebensbruddet eller dødsfølgen. Peder hadde handlet impulsivt og hadde ikke tenkt over hvilke konsekvenser slaget ville få. Riktig subsamsjon var derfor straffeloven § 271. Aktor fastholdt at Peder burde dømmes etter § 274.

Ta stilling til de rettslige problemstillingene som oppgaven reiser.

Oppgave 3

En dag Peder Ås var ute og gikk tur i nabolaget, fikk han øye på en flyttebil som sto parkert med bakhjulene åpne. Han la straks merke til at det lå en reproduksjon av den kjente maleren Marte Kirkeruds verk «Gråtende klovn i solnedgang» i bilen. Ingen så ut til å holde øye med flyttebilen, og Peder tok like godt med seg maleriet. Forholdet ble imidlertid oppdaget og anmeldt.

Peder ble svært overrasket da han fikk vite at det slettes ikke var noen reproduksjon til noen tusenlapper det var tale om, men et originalmaleri som var taksert til kr. 250.000. Forbauselsen ble ikke mindre da han ble tiltalt for grovt tyveri etter straffeloven § 322, fordi tyveriet gjaldt betydelige verdier.

Kan Peder straffes for grovt tyveri?

Oppgave 4

Peder bor i en stor villa. En dag hører han tydelige lyder fra stuen, og han bevæpner seg umiddelbart med en pistol fra våpenskapet. Peder lister seg ned og ser klart silhuetten av en høy mannsskikkelse som forsøker å skjule seg mellom pendeluret og gardinene ved å presse seg inntil veggen. Peder er lammet av skrekk, men går like fullt mot skikkelsen med hevet våpen. Han ber så skikkelsen rekke hendene i været, men ser i stedet skikkelsen stikke høyre hånd i lommen. I venstre hånd holder han noe som Peder synes likner en kniv. Peder skyter mannen med ett skydd i magen. Skuddet treffer imidlertid mannens hovedpulsåre og mannen dør. Det viser seg at mannen ikke var bevæpnet med annet enn en liten lommelykt. Kan Peder straffes for drap, jf. straffeloven § 275?

Oppgave 5

Frank var på vei hjem til Lillevik etter endt arbeidsdag. Han var godt kjent med den aktuelle veistrekningen der fartsbegrensningen var 80 km/h. Han holdt seg til fartsbegrensningen. Men det var kaldt ute og Frank syntes det var litt kjølig inne i bilen. Han tok for et øyeblikk blikket fra veien for å skru opp varmen. Som en følge av dette kom han ved et uhell over i motgående kjørefelt. Før han fikk bilen tilbake i rett kjørefelt kolliderte han med en motkommende bil. Føreren i den andre bilen døde av skadene og en passasjer ble alvorlig skadet.

Kan Frank straffes for overtredelse av vtrl. § 3 og strl § 280 og 281?

Kursdag 4: Tilregnelighet, rus og straffansvar, rettsuvidenhet

Oppgave 1

Lars Holm hadde slitt med psykisk sykdom hele livet, og fikk etter hvert diagnosen paranoid schizofreni. Etter å ha lidd av forfølgelsesforestillinger i flere måneder, forsøkte han i 2005 å drepe sin mor. Det ble det lagt til grunn at Lars hadde vært psykotisk, og derfor ikke kunne straffes. Han ble i stedet idømt tvungent psykisk helsevern. Lars responderte godt på medisinering, som trengte de psykotiske symptomene helt tilbake. I 2015 innvilget domstolen en søknad om opphør av det tvungne psykiske helsevernet. Lars flyttet til en kommunal bolig, og fikk psykiatrisk behandling av spesialisthelsetjenesten i Lillevik. Behandlingen besto i at han fikk antipsykotisk medisin på resept og måtte delta i ukentlige samtaler med en psykiater.

Noen uker etter at Lars hadde flyttet til Lillevik, ble han observert på overvåkningskameraet i nærbutikken mens han plasserte noen flasker øl i jakkelommen og forlot butikken uten å betale. Lars ble anmeldt for overtredelse av straffeloven § 323 (mindre tyveri).

a) Kan Lars straffes?

Lars hadde fått streng beskjed om at han måtte fortsette å ta medisinene sine og avstå fra alkohol og andre rusmidler. Hvis ikke var det svært sannsynlig at han på ny ville bli psykotisk, og da kunne være en fare for andre.

Sett at Lars dreper sin nabo i psykotisk tilstand. Kan han straffes for forsettlig drap etter straffeloven § 275 dersom

b) psykosen skyldes at han har drukket fem øl for å kose seg?

c) psykosen skyldes at han sluttet å ta de antipsykotiske medisinene sine, fordi de gjorde ham sløv og uopplagt?

Oppgave 2

Marte Kirkerud hadde vært alkoholiker i mange år. En dag bestemte hun seg for å slutte på dagen, og tenkte at det vel var enklest å stå for avrusningen selv. Hun kjøpte inn nok mat til å kunne være hjemme noen uker, og helte ut det hun hadde av alkohol i leiligheten. Etter noen dager begynte hun å oppleve kraftige abstinensreaksjoner (delirium tremens), som blant annet ga seg utslag i paranoia og hallusinasjoner. Hun ble overbevist om at naboen Peder Ås var en demon som planla å drepe henne, og kom etter hvert frem til at hun måtte komme ham i forkjøpet for å berge livet. Hun tok med seg en kjøkkenkniv og banket på hos Peder. Da han åpnet døren, drepte hun ham.

Marte ble tiltalt for drap, jf. straffeloven § 275. Forsvareren påsto frifinnelse, fordi Marte hadde vært psykotisk på gjerningstidspunktet. Aktor fremholdt imidlertid at siden psykosen skyldtes alkoholmisbruk, var den uten betydning for straffansvaret.

Kan Marte straffes for drap?

Oppgave 3

Det gikk trådt for Peder Ås. Han hadde i lang tid slitt med søvnløshet og depresjon. En dag han kom hjem fra jobb, oppdaget han kona til sengs med en annen mann. Peder kastet dem begge på dør. Dypt fortvilet bestemte han seg for å ta drikke en halvliter øl. Da han hadde drukket halvparten, svartnet det for ham. Da kona kom tilbake noe senere, drepte han henne.

De rettspsykiatriske sakkyndige la til grunn at Peder hadde handlet i en atypisk rustilstand som var fremkalt av et samvirke mellom flere utløsende faktorer, herunder særlig en gammel hodeskade, utmattelse og søvnmangel. Dyp affekt og alkoholinntaket kunne ifølge de sakkyndige ha spilt en viss rolle i årsaksbildet.

Kan Peder straffes for drapet, jf. straffeloven § 275?

Oppgave 4

Lars Holm hadde alltid slitt med dårlig selvbilde. Da Lillevik budstikke lanserte Twitter-kampanjen #sommerdeilig2015, bestemte han seg for å stramme opp kroppen før strand-sesongen begynte. Noen kjappe søk på internett brakte ham til en russisk nettside som leverte billige slankeprodukter per post. Lars endte opp med å bestille to forskjellige slankemidler. Det ene slankemiddelet het «Super-Slim», og inneholdt ifølge nettsiden koffein og efedrin. Det andre slankemiddelet het «Super-Loss». Det fremgikk ikke av nettsiden hva «Super-Loss» inneholdt.

Pakken med slankemidlene ble stanset i tollens. En laboratorieundersøkelse avdekket at begge slankemidlene inneholdt efedrin. Lars ble ilagt et forelegg for innførsel av dopingmidler, jf. straffeloven § 234 første ledd. Han nektet å godta forelegget, og saken ble brakt inn for tingretten.

Påtalemyndigheten viste til at efedrin var oppført på dopinglisten, og følgelig å anse som et dopingmiddel i henhold til forskrift 30. april 1993 nr. 318 § 1.

Forsvareren sa seg enig i at efedrin var et dopingmiddel, men anførte at Lars ikke kunne straffes fordi han ikke hadde vært klar over det da han bestilte slankepillene. Subsidiært anførte forsvareren at Lars i hvert fall ikke kunne straffes for importen av «Super-Loss», ettersom det hadde vært umulig å vite hva disse pillene inneholdt.

Oppgave 5

Lars Hölm var en 20 år gammel svensk bobilturist på ferie i Norge. Idet han kjørte gjennom Lillevik sentrum, kolliderte han med bilen til Peder Ås. Ås hadde kjørt på rødt i et veikryss, og Hölm rakk ikke å stanse i tide. En politipatrulje kom raskt til åstedet. Før politiet rakk å nedtegne forklaringen til Hölm, måtte de imidlertid forlate stedet på grunn av et nødanrop. Politiet noterte seg hvilken campingplass Hölm skulle bo på, og sa de ville komme innom for å oppta hans forklaring en av de nærmeste dagene.

Da Hölm kom frem til campingplassen en times tid etter ulykken, slo han seg ned i en campingstol og tok et par øl. Etter hvert kom en ung jente forbi og spurte om han ikke ville spandere noen halvliter på henne. Hun sa hun het Marte Kirkerud og at hun var 15 år og 6 måneder gammel. Hölm spanderte villig et par pils, og de to fant raskt tonen. Det endte med at hun overnattet i bobilen, der de to hadde samleie. Morgenen etter kom politiet på døren, og da de oppdaget en halvnaken Marte Kirkerud i sengen til Hölm, ble han pågrepet på stedet.

Hölm ble tiltalt for å ha gitt alkohol til en mindreårig, seksuell omgang med barn under 16 år, jf. straffeloven § 302, og for overtredelse av bestemmelsen om etterfølgende alkoholinntak i vegtrafikkloven § 22 femte ledd jf. § 31. Hölm erkjente straffeskyld for å ha gitt Marte øl, men påsto seg ellers frifunnet. Den seksuelle lavalderen i Sverige var 15 år, og det fantes ingen regel som svarte til vegtrafikkloven § 22 femte ledd i svensk rett.

Kan Hölm straffes for overtredelse av straffeloven § 302 og vegtrafikkloven § 22 femte ledd?

Oppgave 6

I 2015 kjøpte Peder Ås en fritidsbåt som var annonsert i lokalavisen. Etter å ha brukt den et års tid, bestemte han seg for å selge den. Peder la ut en salgsannonse på internett. Han ble straks kontaktet av Lars Holm, som bodde på en annen kant av landet. Holm forklarte at han var rette eier av båten, som hadde blitt stjålet fra bryggen hans i 2014. Holm krevde å få båten tilbake.

Peder tenkte at Lars mest sannsynlig fortalte sannheten om tyveriet. Peder mente imidlertid å huske fra han tok rettslære på videregående at den som kjøpte en ting i god tro, fikk eienomsretten til tingen ved overleveringen. Peder anså seg derfor som rette eier av båten, og mente at han kunne forføye over den som han selv ville. Han solgte derfor båten til en annen tredjeperson for en klekkelig sum. Holm anmeldte forholdet, og påtalemyndigheten tok ut tiltale mot Peder for heleri, jf. straffeloven § 332.

Under rettssaken påpekte aktor at man ikke kunne ekstingvere eiendomsretten til en ting dersom den var fravendt rette eier ved tyveri, jf. lov 2. juni 1978 nr. 37 om godtroerverv av løsøre § 2 nr. 1. Forsvareren vedgikk at Ås ikke hadde hatt eiendomsretten til båten, men hevdet at hans villfarelse om eiendomsforholdet uansett måtte føre til frifinnelse.

Kan Peder straffes for heleri?

Kursdag 5: Forsøk

Oppgave 1

Finn ut når Peder Ås har passert forsøkets nedre og øvre grense etter straffeloven § 268 første ledd:

- 1) Peder Ås bestemmer seg for å begå innbrudd i Veståsen, der det stort sett bor snobbete og rike folk. Han går en kveld en tur og samler inn navn på ulike eiere, som han deretter sporer opp på Facebook, for å se hvem som er på ferie. Han bestemmer seg for å bryte seg inn i familien Holms villa.
- 2) Ås anskaffer seg innbruddsverktøy, herunder brekkjern og glasskutter.
- 3) Et par dager i forveien lusker Ås rundt huset med tanke på å avdekke hvordan han enklest mulig skal komme seg inn.
- 4) En sen kveld pakker Ås sammen verktøyet, legger det i bilen og kjører mot huset. Han er ikledt parykk og løsbart.
- 5) Ås kommer frem og konstaterer at alt er stille
- 6) Han går bort til hoveddøren og kjenner på den. Den er låst.
- 7) Ås kommer på at verandadøren er enklere å åpne, og går bort til den i stedet.
- 7) Ås tar frem brekkjernet fra verktøykassa.
- 8) Ås setter et brekkjern inn i sprekken mellom karm og dør.
- 9) Han bryter og brekker, men låsen holder.
- 10) Så gir låsen etter.
- 11) Han åpner døren forsiktig.
- 12) Ås går inn i Holms hus.

Oppgave 2

Peder Ås har vært i selskap og er blitt kraftig beruset. Likevel bestemmer han seg for å kjøre hjem. Han setter seg i førersetet, men greier ikke å få satt tenningsnøkkelen i låsen. Etter en tid sovner han.

- 1) Kan han straffes for forsøk på promillekjøring?

- 2) Hvordan ville saken stilt seg hvis Peder hadde startet bilen, men ombestemt seg før han løsnet bremsen, og i stedet hadde gått hjem?
- 3) Hva hvis Peder ikke hadde hatt til hensikt å kjøre bilen, men bare startet den for å varme seg på varmeapparatet?

Oppgave 3

Peder Ås var daglig leder for et utleieselskap som eide en rekke boligeiendommer i Lillevik. Utleiemarkedet gikk dårlig, og selskapet var på randen av konkurs. Ås bestemte seg derfor for å brenne ned en av eiendommene – en femetasjers boligblokk – for å innkassere forsikringssummen. Han sørget for at det ble installert brannslukningsutstyr og røykvarsler, men regnet det som overveiende sannsynlig at noen ville miste livet i brannen. En sen nattekveld startet han så en ulmebrann inne i en av kjellerbodene. Brannen spredte seg nokså raskt til noe av inventaret som beboerne hadde lagret i boden, og deretter videre til den nærmeste veggen. Etter hvert sluknet brannen av seg selv. Hva kan Peder straffes for?

Oppgave 4

Sykkelen min er blitt stjålet. En dag ser jeg en sykkel som ligner. Den tar jeg like godt med meg. Senere oppdager jeg at det er min egen sykkel.

- 1) Kan jeg straffes?
- 2) Hvordan hadde det vært hvis jeg trodde jeg tok min egen sykkel, men tok feil?

Oppgave 5

Kan A straffes for forsøk på grovt tyveri om han

- 1) prøver å åpne et pengeskap med en neglefil, som er helt utjenlig til dette formål?
- 2) prøver å åpne pengeskapet ved hjelp av trolldomskunster som han selv er sikker på vil nytte?
- 3) i farten tar feil av pengeskapet og et kjøleskap og går løs på kjøleskapet med dynamitt?

Oppgave 6

Fru Petrine Ås gjør innkjøp i en selvbetjeningsbutikk. Hun legger forskjellige varer i kurven, men stikker en boks ekte kaviar i vesken sin. Hun er imidlertid blitt iakttatt i et sladrespeil av butikksjefen. Da hun kommer til kassen og skal betale, blir hun bedt om å åpne vesken. Hun bryter sammen og erkjenner at hun hadde tenkt å ta med kaviarboksen uten å betale.

Kan hun straffes for naskeri etter straffeloven § 323?

Oppgave 7

Lars Holm er på vei til banken for å foreta et ran. Han er utkledd som en asiatisk tannlege uten hår. Han har med en modell av en avsagd hagle. Idet han ankommer banken, ser han at det kryr med politi og han bestemmer seg for å skrinlegge planen. Han blir imidlertid stanset i en promillekontroll, og hans ransplaner blir avdekket. Kan Lars Holm straffes for forsøk på ran?

Kursdag 6: Medvirkning

Oppgave 1

Peder Ås er ute på byen sammen med sin gode venn Lars Holm. Mens de to står i baren og drikker, kommer Truls Li forbi på vei til toalettet. Det er trangt om plassen, og Truls skubber borti Peder slik at han søler ut ølen sin. Truls Li fortsetter innover i lokalet som om ingenting har skjedd.

«Jeg kunne tenkt meg å gi han der en på trynet» sier Peder. «Det ville vært vel fortjent» svarer Lars. Peder går så bort til Truls og slår ham i ansiktet.

Kan Lars Holm straffes for medvirkning til overtredelse av straffeloven § 271 jf. § 15?

Oppgave 2

Lars leier en leilighet av Peder. Lars livnærer seg av å selge hasj langs Akerselva, og oppbevarer stoffet i leiligheten. Peder er kjent med dette, men har valgt ikke å foreta seg noe.

a) Kan Peder straffes for medvirkning til oppbevaring av narkotika, jf. straffeloven § 231? Kan han straffes for medvirkning til omsetning av den samme narkotikaen?

b) Ville det hatt noen betydning for vurderingen om Peder var faren til Lars?

Oppgave 3

Peder Ås var en beryktet innbruddstyv, og kjent i Lillevik som en ekspert på å dirke opp låser. En dag ble han oppsøkt av Lars Holm. Holm foreslo at de to skulle bryte seg inn hos Truls Li, som var en felles bekjent. Ifølge Facebook var Truls for tiden på ferie i utlandet. «Truls har et svinedyrt stereoanlegg vi kan ta med oss», sa Lars.

Peder var i utgangspunktet lite innstilt på å bli med på noe tyveri, ettersom han for tiden hadde mer enn nok penger. Han hadde imidlertid temmelig lite til overs for Truls, som stadig skrøt av hvor flott stereoanlegg han hadde. Innbruddet var en gyllen mulighet for å gjøre livet surt for Truls. Peder sa derfor at han skulle hjelpe Holm med å dirke opp låsen, og at han verken ville ha noen betaling eller del av tyvgodset. «Å se trynet til Truls når han kommer hjem til et tomt hus, er mer enn nok betaling for meg» sa Peder.

Senere samme uke dirket Peder opp låsen til Truls' hus, slik at Lars kom seg inn i huset og fikk tatt med seg stereoanlegget og en del annet innbo.

a) Kan Peder straffes for medvirkning til grovt tyveri, jf. straffeloven § 322 jf. § 15?

Uken etter tyveriet hos Truls Li, kom Lars Holm hans venninne Marte Kirkerud på besøk til Peder. De tre satte til livs flere flasker med rødvin, og alle ble etter hvert godt beruset. Lars og Peder skrøt av hvordan de hadde rappet stereoanlegget til Truls. Marte sa hun var imponert over hvor god Peder var til å dirke låser. «Det skulle jeg gjerne ha visst hvordan man gjorde, for da kunne jeg også spedd på inntekten min litt» sa hun, og blunket til ham.

Peder, som hadde et godt øye til Marte og derfor gjerne ville imponere henne, ga henne straks detaljerte instruksjoner om hvordan man gikk frem for å dirke opp låser og hva slags utstyr man i tilfelle trengte.

Noen dager senere benyttet Marte sin nyervervede kunnskap til å dirke opp låsene til tre hus i Lillevik, og tok med seg gjenstander til en samlet verdi av 100.000 kroner. Da hun var i ferd med å dirke opp døren til et fjerde hus, ble hun imidlertid pågrepet. I avhør tilsto hun alt.

Peder ble tiltalt for medvirkning til tre grove tyverier, og forsøk på medvirkning til ett grovt tyveri. Han gjorde gjeldende at han ikke kunne straffes. Han hadde bare gitt generelle råd og tips i fylla, og hadde ikke sett for seg at Marte skulle bruke sin nyervervede kunnskap til å begå noe tyveri. Kommentaren om å spe på inntekten hadde han tatt som en spøk.

b) Kan Peder straffes etter tiltalen?

Oppgave 4

Lars Holm er en ivrig jeger. En dag blir han spurt av Peder Ås, som er med i Lars' jaktlag, om han kan få låne en av salongriflene hans. Lars går med på dette, idet han tenker at Peder skal bruke våpenet til å skyte på blink. Under en fuktig bytur den påfølgende uken innrømmer imidlertid Peder at han har tenkt å bruke våpenet til å ta livet av sin kone. Lars forstår at Peder mener alvor, men foretar seg ingenting.

a) Noen dager senere dreper Peder sin kone med riflen. Kan Lars Holm straffes for noe?

b) Noen dager senere dreper Peder sin kone med kniv. Kan Lars Holm straffes for noe?

c) Noen dager senere drar Peder hjem til Lars og leverer tilbake riflen. Han har ikke forsøkt å sette drapsplanene ut i live, og forteller at han har ombestemt seg. Kan Peder Ås straffes for noe? Kan Lars Holm straffes for noe?

Oppgave 5

Peder Ås, Lars Holm og Marte Kirkerud var med i den beryktede motorsykelklubben «Lillevik Satans». Lillevik Satans hadde i årevis ligget i krig med den rivaliserende klubben «Trangvik Antichrists», som hadde hovedkvarter i nabobygda.

En dag var Peder, Lars og Marte på den lokale puben i Lillevik. Mens Marte var på toalettet, så Peder og Lars at lederen for «Trangvik Antichrists», Truls Li, gikk forbi utenfor. Uten å utveksle et ord reiste de seg straks fra bordet og løp ut av baren. Da Marte kom tilbake fra toalettet, så hun Truls ligge på bakken utenfor baren med Peder og Lars stående over seg. Hun løp da ut på gaten og fikk inn et solid spark mot magen til Truls, før politiet dukket opp og pågrep alle tre.

Truls Li ble kjørt til sykehuset, der det ble konstatert benbrudd i en av armene. Truls forklarte at én av de to mennene uten forvarsel hadde slått ham i ansiktet. Etter at Truls falt i bakken, hadde den samme mannen trampet på armen hans slik at den brakk. Den andre mannen hadde verken sagt eller gjort noe. Truls kunne imidlertid ikke huske om det var Peder eller Lars som hadde stått for denne voldsutøvelsen.

Statsadvokaten i Lillevik utferdiget tiltale mot Peder, Lars og Marte for overtredelse av straffeloven § 274 (grov kroppsskade) jf. § 273 jf. § 15. I grunnlagsbeskrivelsen het det: «Fredag 13. november 2015 i Smågata 6 i Lillevik, slo og sparket de Truls Li slik at han ble påført brudd i venstre arm, eller medvirket til dette.»

Peder og Lars påsto seg frifunnet. Marte gjorde gjeldende at hun bare kunne straffes for kroppskrenkelse, jf. straffeloven § 271.

Drøft og avgjør de rettslige problemstillingene som oppgaven reiser.

Kursdag 7: Volds- og seksuallovbrudd

Oppgave 1

Peder tok med Marte på dans på grendehuset. Der møtte de Martes gamlekjæreste Eilif. Eilif var full og sjalu, og gikk bort til Marte og ba om å få danse med henne. Marte sa da at hun ikke trodde det var noen god idé. Eilif svarte at hun er ei «jævla hore», men at han også kunne forstå at hun ikke ville danse med ham nå som hun var kjæreste med «Onkel hallik». Peder slo Eilif med flat hånd, hvorpå Eilif hevdet at det var «Det løseste slag han hadde kjent, men annet er vel ikke å forvente av en Alfons som deg, Peder.» Peder slo deretter en gang til, denne gang langt hardere. Eilif sa da at nok fikk være nok, før han tok tak i Peders testikler og klemte til og slapp først taket da Peder skrek. Peder sjanglet deretter ustøtt bakover før han falt bakover og slo hodet i dansegulvet. Peder ble deretter liggende i koma i 6 måneder.

Statsadvokaten tok ut tiltale mot Eilif og Peder. Eilif ble tiltalt for grov kroppsskade etter straffeloven § 274. Peder ble tiltalt for kroppskrenkelse etter straffeloven § 271. Kan de straffes?

Oppgave 2

Lars Holm rørte ut sovemedisin i maten til sin 13-årige datter Petrine. Etter at hun hadde sovnet, førte han en finger inn i hennes vagina. Han ble tiltalt for 1) voldtekt som omfattes av minstestrafen, jf. straffeloven § 291 jf. § 292 bokstav d, 2) voldtekt av barn under 14 år, jf. § 299, og 3) incest, jf. straffeloven § 312. Forsvareren til Lars hevdet at han bare skulle straffes for overtredelse av § 299.

Ta stilling til hvilke straffebud som kan anvendes på handlingen. Hva kunne Lars ha vært straffet for dersom Petrine var 15 år gammel?

Oppgave 3

En dag var Peder på besøk hos sin kamerat Lars, og de to røyket litt hasj mens de så på ulovlig nedlastede filmer på Lars' PC. Da Peder skulle gå, oppdaget imidlertid Lars at de tre grammene med heroin han nylig hadde anskaffet, ikke lenger lå på stuebordet. Peder nektet for å ha tatt heroinet, men Lars syntes ikke han virket særlig overbevisende. Han trakk derfor frem en kniv og krevde at Peder skulle kle av seg, noe Peder gjorde. Lars gjennomførte så Peders klær uten å finne heroinen. «Har du gjemt stoffet mitt i ræva, din jævel?» skrek Lars. Peder benektet dette, igjen uten at besvergelsene hans overbeviste Lars. Lars truet derfor Peder til å legge seg på magen, og førte en finger inn i endetarmen hans, uten å finne heroinet. Noe senere viste det seg at heroinet hadde falt under sofaen.

Lars ble tiltalt for grov voldtekt, jf. straffeloven § 291 jf. § 293 bokstav b. Forsvareren hevdet at handlingen ikke kunne straffes som voldtekt, ettersom Lars ikke hadde hatt noe seksuelt motiv. Subsidiært anførte forsvareren at voldtekten ikke kunne anses som grov.

Oppgave 4

Lars Holm var 22 år gammel, og var kjæreste med Petrine Ås, som var 13 år og 11 måneder. De to hadde aldri gjort annet enn å kysse, ettersom Lars hadde sagt de måtte vente til Petrine fylte 16. En kveld de to utvekslet tekstmeldinger, skrev Petrine at hun i et anfall av seksuell frustrasjon hadde anskaffet en dildo. Lars svarte da: «Du får bruke den i kveld mens du tenker på meg da, søta.» Petrine gjorde som Lars sa. Noen dager senere gikk Petrines mor gjennom tekstmeldingene hennes, og da hun så den ovennevnte meldingsutvekslingen, anmeldte hun hele forholdet til politiet.

Kan Lars straffes for overtredelse av straffeloven § 299 bokstav b?

Oppgave 5

Peder og Trine er begge 15 år. En dag sender Peder et nakenbilde av seg selv som MMS til Trine, som hun lagrer på mobiltelefonen sin. Kan Trine straffes for overtredelse av straffeloven § 311?

Oppgave 6

Peder var 19 år gammel og svært aktiv på datingnettsiden «Utro.no». Nettsiden var kjent for å tilrettelegge for treff av den heller tilfeldige og kortvarige sorten. En dag kom han i kontakt med Klara, som skrev hun var 18 år. De to utvekslet en del meldinger, og ble etter hvert enige om at Klara skulle komme hjem til Peder slik at de kunne ha sex. Peder var riktignok noe usikker på om dette var noen god idé, ettersom Klara kunne virke yngre på profilbildene hun hadde lagt ut enn hva hun fortalte. Mest sannsynlig var hun imidlertid over 16, tenkte Peder. Da Klara dukket opp på døren hans, ble Peder slått av hvor ung hun virket. Selv om Klara insisterte på at hun var 18, måtte hun gå fra stedet med uforrettet sak.

Legg til grunn at Klara faktisk var 18 år gammel. Kan Peder straffes for forsøk på overtredelse av § 306?

Kursdag 8: Vinnings- og narkotikalovbrudd

Oppgave 1

Jusstudent Hans Tastad hadde deltidsjobb som bartender på det populære utestedet Middagskjelleren i Trangvik. Tastad hadde jobbet mye de siste månedene, og han lå ganske dårlig an til eksamen i «Straff og prosess» som skulle finne sted om et par ukers tid. En kveld kom professor Mørk innom Middagskjelleren. Jusstudent Tastad hadde hørt at professor Mørk var eksamensformann på fjerde studieår ved Det juridiske fakultet i Trangvik.

Etter et par halvlitere i baren gikk Mørk på toalettet. Mørk lot imidlertid vesken, hanskene og nøkkelknippet bli liggende igjen i baren. Tastad benyttet da sjansen til å snappe til seg Mørks nøkler, idet han tenkte at Mørk sikkert hadde et eksemplar av eksamensoppgaven liggende på kontoret. Allerede samme kveld låste Tastad seg inn på Mørks kontor, men fant ikke eksamensoppgaven i det dårlige lyset fra gaten. Taklyset turte ikke Tastad slå på av frykt for å bli oppdaget. Han forlot etter hvert kontoret med uforrettet sak, og utenfor universitetet kastet Tastad nøklene i en søppelbøtte ettersom han mente det var for risikofyllt å beholde dem. Tastad ble imidlertid observert av Mørk, som lette rundt på universitetsplassen etter nøklene sine. Tastad innrømte overfor Mørk hva han hadde gjort.

Tastad ble anmeldt og senere tiltalt for tyveri av Mørks nøkler, straffeloven § 321, og forsøk på grovt tyveri av eksamensoppgaven, jf. straffeloven § 322 jf. § 321 jf. § 16 første ledd. Tastads forsvarer hevdet at nøkler ikke kunne være gjenstand for tyveri isolert sett, da de manglet økonomisk verdi. Når det gjaldt eksamensoppgaven, hevdet forsvareren at heller ikke denne kunne være gjenstand for tyveri, samt at Tastad uansett hadde trådt tilbake fra forsøket. Ikke i noe fall kunne han dømmes både for tyveri av nøklene og forsøk på grovt tyveri av eksamensoppgaven.

Drøft og avgjør de spørsmål oppgaven reiser.

Oppgave 2

Nils Holm hadde misbrukt narkotika i mange år. Han var domfelt flere ganger for bruk og omsetning av narkotika og var godt kjent i narkotikamiljøet i Oslo. I november 2015 ble han kontaktet av en utlending. Han spurte om Holm kunne tenke seg å bistå med å transportere et større parti - fire kilo - amfetamin fra Oslo til Lillevik. Narkotikapartiet skulle på forhånd innføres til Norge fra Nederland. Holm ble tilbudt 200 000 kroner for transporten, og han sa seg villig til å hjelpe til.

Nils Holm fikk opplyst at narkotikaen skulle smugles fra Nederland i en bil gjennom Danmark og med danskebåten til Oslo, der Holm skulle overta stoffet. Han skulle så sørge for at

det ble transportert til Lillevik, hvor han skulle leie seg et rom på Vik hotell. Der ville han bli kontaktet av den som skulle kjøpe partiet. Det var på forhånd avtalt med denne personen at han skulle kjøpe amfetaminen. Holm fikk ikke vite navnet på kjøperen, men skulle ta imot penger og ta dem med tilbake til Oslo. Partiet med amfetamin skulle hentes i Nederland 1. januar og komme til Oslo om morgenen 5. januar.

Om kvelden 11. desember ble Holm pågrepet av politiet i Oslo i forbindelse med en annen sak. I politiavhør samme kveld fortalte Holm om den planlagte innførselen. Han oppga til politiet hvilken bil som skulle brukes, og at den skulle komme med danskebåten.

Den 5. januar 2016 ble bilen stoppet av politiet i Oslo da den kjørte i land fra danskebåten. Sjåføren, Jon Li, ble pågrepet. Politiet beslagla seks kilo amfetamin som var gjemt i bilen.

Etter avtale med politiet overtok Nils Holm bilen, kjørte til Lillevik og tok inn på det avtalte hotellet. Med Holms samtykke avlyttet politiet telefonen til rommet hans. Nils Holm ble oppringt på hotellet av en person som presenterte seg som Erik Bø. Han spurte om Holm hadde med en pakke til ham. Holm forhørte seg om hvorvidt Bø hadde penger til å betale med. Bø svarte at han hadde 500 000 kroner, som han skulle betale ved overlevering av stoffet; resten skulle betales når partiet var solgt. De avtalte å møtes på en bensinstasjon i nærheten. Holm fikk pakken med amfetamin overlevert fra politiet da han skulle møte Bø. Da de møttes, pågrep politiet straks begge før Bø hadde fått overlevert pakken. Ved ransaking av Bø fant politiet 500 000 kroner, som ble beslaglagt. Bø protesterte mot beslaget, og sa at han hadde han arvet disse pengene fra bestemoren sin.

Etter riksadvokatens ordre tok statsadvokaten i Oslo ut tiltalebeslutning.

Jon Li ble tiltalt for å ha innført seks kilo amfetamin til Norge (straffeloven § 232 annet ledd jf. § 231).

Nils Holm ble tiltalt for å ha medvirket til innførsel av seks kilo amfetamin til Norge (straffeloven § 232 annet ledd jf. § 231 jf. § 15).

Erik Bø ble tiltalt for å ha medvirket til innførsel av seks kilo amfetamin til Norge (straffeloven § 232 annet ledd jf. § 231 jf. § 15), og for forsøk på kjøp av seks kilo amfetamin i Lillevik (straffeloven § 232 annet ledd jf. § 231 jf. § 16).

Saken kom opp for Oslo tingrett. Alle de tiltalte nektet straffeskyld.

Jon Li forklarte i retten at han ikke kjente til at det var seks kilo amfetamin i bilen. Han hadde fått opplyst at det skulle være fire kilo. Forsvareren til Li hevdet derfor at retten ved straffutmålingen måtte legge til grunn at Li trodde at partiet var på fire kilo. Han mente at enhver rimelig tvil om hvor stort partiet var, måtte komme Li til gode.

Statsadvokaten var enig i at det forelå rimelig tvil, men mente likevel at beviskravet var oppfylt siden kvantumet ikke hadde betydning for skyldspørsmålet. Både aktor og forsvarer var

nemlig enige om at forholdet falt inn under straffeloven § 232 annet ledd, uansett om partiet var på fire eller på seks kilo amfetamin.

Nils Holm hevdet at han måtte frifinnes for medvirkning til innførsel. Han viste til at han hadde samarbeidet med politiet. Statsadvokaten påstod at Holm måtte dømmes etter tiltalen.

Erik Bø påstod seg frifunnet for forsøk på kjøp av amfetamin på grunn av politiprovokasjon. Politiet hadde gjennom Nils Holm fått ham til å møte opp på bensinstasjonen i Lillevik for å hente amfetaminen som vitterlig var beslaglagt i Oslo. Videre hevdet han at han uansett ikke kunne dømmes både for medvirkning til innførsel og for forsøk på kjøp av det samme partiet. Statsadvokaten påsto Bø dømt i samsvar med tiltalen

I tillegg til straff påstod statsadvokaten at de 500 000 kronene som ble beslaglagt hos Bø da han ble pågrepet, skulle inndras til fordel for statskassen. Bø hevdet at pengene ikke kunne inndras, fordi han hadde arvet dem fra sin bestemor. Han fremla opplysninger i retten som bekreftet dette. Statsadvokaten mente at pengene likevel kunne inndras.

Oppgave 3

Peder Ås er 25 år og nytilsatt som lærer på Narkoløkka ungdomsskole. Han er klasseforstander for klasse 8C. Peder Ås er en populær lærer og blir en dag bedt på en klassefest som skal være hjemme hos Lars Holm, som var "en av de kule gutta" i klasse 8 C. Under festens gang henter Lars opp vin fra farens vinkjeller, samt noen gamle rohypnoltabletter fra farens legekoffert. Peder Ås er først skeptisk til å drikke av varene Lars tilbyr, men kom etter hvert på gli og drakk en hel del vin, og ble svært beruset. Da Peder etter alt for mange glass vin ba Lars om å få "litt leskedrikk", fikk han et stort vannglass fylt med ren vodka. Etter å ha drukket deler av dette glasset, falt Peder i tung søvn (absolutt bevisstløshet).

Festen varte og rakk, og etter hvert klaget en av naboene til politiet. Da Lars Holm så politiet svinge inn på gårdsplassen, stakk rohypnoltablettene ned i Peders skjortelomme og sa "ta vare på disse for meg til snuten har fordufta". Peder, som stadig var bevisstløs på grunn av beruselsen, svarte naturlig nok ikke. Peder Ås ble brakt i arrest og senere tiltalt for ulovlig besittelse av legemiddel, samt heleri av alkohol. Peder Ås hevdet seg uskyldig. Han hadde riktignok drukket endel vin, men vodkaen trodde han vitterlig at var vann. At han uforvarende hadde blitt benyttet som oppbevaringssted for narkotika, kunne han ikke straffes for. Påtalemyndigheten mente derimot at Peder måtte bedømmes som om han var edru.

Peder erkjente heller ikke straffeskyld for heleriet. Vinen kunne ikke anses for stjålet da den ikke var borttatt, Lars var under den kriminelle lavalder, og under enhver omstendighet kunne ikke rus/bakrus anses for å være utbytte i lovens forstand.

Kursdag 9: Økonomisk kriminalitet

Oppgave 1

Lars trenger en bil. Han tar kontakt med «Lillevik Bil & Slikt» som er den sentrale bilforhandleren i Lillevik. Avtalen er at Lars skal leie en Fiat for tre måneder for kr 2500/måned, og deretter kjøpe den samme bilen til en avtalt pris på kr 220 000. Lars får bilen i sin besittelse så snart avtalen er underskrevet. Etter en måned tar «Lillevik Bil & Slikt» kontakt for å etterlyse oppgjør. Lars er litt presset økonomisk; samboeren fylte 30 år og han måtte kjøpe henne noe fint. I tillegg har han mistet deltidsjobben sin og er nå arbeidsledig.

Lars gir beskjed til firmaet at betalingen er utført og oversender en kvittering fra nettbank hvor det tilsynelatende fremgår at kjøpsbeløpet på kr 220.000 er overført til «Lillevik Bil & Slikt» sin konto. Fiat-bilen ble deretter omregistrert på Lars navn. Det viste seg imidlertid at kvitteringen ikke gjaldt en fullført betaling, men bare en påbegynt betaling som aldri ble fullført ettersom kontoen manglet dekning. Lars var klar over at det ved betalingstidspunktet ikke fantes dekning på kontoen hans. Men han regnet med at han innen kort tid skulle få utbetalt en del penger, ca. 300 000 kr, i en arv etter en onkel.

Kan Lars straffes for noe?

Oppgave 2

Pedro er ansatt i en gatekiosk i Lillevik som selger mest pølser, brus og is, men også en del bussbilletter, kontantkort og kinobilletter. Han er alene på sine jobbetider. Han sykler som oftest til jobben, men en kveld han skal hjem så pøsregner det. «Typisk!», tenker han. Han har lyst til å ta buss, men innser at han ikke har noen penger. Det slår ham da at det jo finnes bussbilletter til salgs i kiosken. Han tar en og tenker å betale den neste dag. På jobben neste dag så merker han imidlertid at ingen har merket at han har tatt billetten. Han bestemmer seg derfor for ikke å betale den tilbake. Isteden skriver han ut et tremåneders busskort til seg selv. I tillegg tar han et par kinobilletter. Når tre måneder er gått og ingen fortsatt har merket hva han gjort, så tar Pedro et tremåneders busskort til. I tillegg tar han også et par kontantkort og et par kinobilletter. Pedros virksomhet blir så oppdaget.

Hva kan Pedro straffes for? Vurder også eventuelle konkurrensspørsmål.

Oppgave 3

Peder Ås er en mer enn entusiastisk samler av lokale gjenstander fra bygden rundt Lillevik. Han har i flere tiår samlet på alt som tenkes kan fra dette området, som har en rik kulturtradisjon. Peder har også energisk bygget opp et museum der mange av gjenstandene er utstilte,

alt fra ulike bunader til diverse kjøkkenutstyr og øvrige bruksredskap. Muséet er veldig populært blant turister, særlig om sommeren. I tillegg har Peder bygget opp en liten «hyttebygd» med autentiske boder og hytter som også fungerer som et slags hotell for turister om sommeren. Han har dessuten gjenskapt og bygget en spesiell form for stavkirke som er typisk for området omkring Lillevik, og kirken er populær til blant annet vigslar og dåp om sommeren.

Virksomheten har etter hvert vokst og særlig om sommeren er det opptil 10 personer som jobber som guider m.m. på området. Virksomheten er organisert som en forening med et styre på 7 personer med den pensjonerte tingrettsdommeren Sven Holm som ordstyrer. Peder selv, som er pensjonert revisor, har tittel som driftsansvarlig, men ettersom virksomheten er ideell så får han ikke lønn. Foreningens årlige omsetning er på ca. 1,2 millioner kroner. Kommunen og ulike fond i Norge har vært entusiastiske for Peders prosjekt og støtter virksomheten årlig med cirka 200 000 kroner.

For at Peder skal kunne ivareta foreningens interesser, så har han fri disposisjonsrett til foreningens kredittkort.

Selv om foreningen ledes av et styre betrakter Peder foreningen i hovedsak som sin eiendom, og han har for vane å gjøre som han selv vil. Det er jo tross alt han som har bygget opp det hele, tenker han. Styret godtar derfor også det meste. I løpet av de siste årene har han hatt stadig større vansker med å skille mellom foreningens og sine egne midler.

Under en rutinesjekk av regnskapene for de siste to årene som sekretæren for styret har gjennomført fremgår det at Peder har brukt foreningens kredittkort ikke bare for foreningsformål, men også for å handle blant annet mat og vin til seg selv og kjæresten, og ikke heller for ubetydelige beløp. I tillegg har han brukt kredittkortet for å betale en fiskereise til Finnmark for seg selv og sine to voksne sønner, og en reise for seg selv og kjæresten til Sverige. Formålet med den siste turen, oppga Peder, var å bli kjent med svensk kirkearkitektur og å besøke noen svenske bygdemuseer. Utover dette har han regelmessig brukt foreningens kredittkort til å betale bensin til bilen sin, men også til små utgifter som lunsj, kaffe og is. I løpet av 2016 har han brukt kortet for egne formål for cirka 150 000 kroner og i 2015 for cirka 98 000 kroner.

På ett styremøte høsten 2017 kommer spørsmålet opp hvordan man skal håndtere Peders misbruk av foreningens midler. To av styremedlemmene mener at dette må meldes til politiet, ettersom Peder har begått straffbare handlinger. Flertallet mener imidlertid at man ikke bør gjøre noe, ettersom foreningen og Lillevik jo faktisk har så mye å takke Peder for. Uten ham ville Lillevik ikke ha noe museum, og som en konsekvens klart færre turister. Styret stemmer derfor for full økonomisk ansvarsfrihet og dysser det hele ned.

Et av de uenige styremedlemmene nevner imidlertid saken for lokalavisen, og som en følge av et stort oppslag i avisen innleder politiet etterforskning. Peder bestrider alt straffeansvar.

Han har ikke gjort noe galt. Han har jo faktisk ikke fått noe lønn for alt det arbeide han gjort i løpet av 20 år.

Vurder i din egenskap som politiadvokat i Lillevik politidistrikt om Peder har begått noen straffbar handling og forutsetningene for straffansvar. Se bort fra eventuelle skatterettslige konsekvenser. Vurder også om styremedlemmene og foreningen kan holdes strafferettslig ansvarlige i denne situasjonen? Spiller det noen rolle om styret tidligere har hatt kjennskap til det økonomiske misbruket til Peder eller om de får kjennskap til det først på styremøtet?

Oppgave 4

Peder er sjef på mellomnivå i oljebedriften Oil4You, som har sin virksomhet på norsk sokkel. Han har ansvar for forhandlingene med det finske «Trafikverket», en offentlig myndighet, om å leie en av de store finske isbryterne som «maintenance ship» for oljefeltene i Nord-Norge for sommerperioden. Det dreier seg om 90 dagers utleie og transaksjonens verdi er ca. 10 millioner kroner. Han har forhandlet med Heikki, som er direktør for den avdelingen som er ansvarlig for slike leiekontrakter. Peder er særlig interessert i isbryteren Fennica, en såkalt MSV eller Multi Service Vessel, som hans bedrift har leid ved to tidligere tilfeller. Han vet imidlertid at også en del andre aktører på markedet er interesserte i det samme fartøyet.

Peder er klar over de strenge norske korrupsjonsreglene, men mener likevel at på off-shore markedet, så skjer ingen transaksjon uten litt «smøring». I forbindelse med at Peder besøkte Finland to ganger for forhandlinger, så inviterte han Heikki og hans kone på to bedre middager til en verdi av cirka 170 euro/person. Ved det ene tilfellet inviterte Peder i tillegg Heikki og konen på en konsert på Finlandiahuset med «Åbo Filharmoniska Orkester» med den kjente dirigenten Leif Segerstam. Prisen på billetten var cirka 130 euro/billett. I tillegg hadde han kjøpt Heikki en fin flaske Braastad Extra-cognac til en verdi av cirka 4000 kr. Heikki fortalte aldri om forholdet til sine sjefer, og det gjorde ikke heller Peder. Peder hadde ikke hensikt å påvirke Heikkis beslutning slik at Oil4You vant kontrakten, men tenkte at det nok ikke kan skade å være lite spandabel.

Revisoren som håndterer slike utlegg i bedriften stusser imidlertid over utleggene og skriver en rapport til styret. Politiet innleder etter hvert etterforskning for korrupsjon. Kan Peder straffes for korrupsjon etter strl. § 387?